

Ruskin'in Penceresinden Sanat ve Sanat Eğitimi

Art and Art Education from Ruskin's Perspective

Orhan TAŞKESEN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi
Bölümü, Erzincan, Türkiye

Geliş Tarihi/Received: 13.02.2024
Revizyon Talebi/Revision Requested: 22.07.2024
Son Revizyon/Last Revision: 02.01.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 18.02.2025
Yayın Tarihi/Publication Date: 21.03.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Orhan TAŞKESEN
E-mail: orhantaskesen@erzincan.edu.tr

Cite this article as: Taşkesen, O. (2025). Art and art education from Ruskin's perspective. *Art and Interpretation*, 45, 1-9.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Öz

İngiltere'de 18. Yy. ikinci yarısında yaşanmaya başlanan endüstrileşme üretim biçimlerinde değişikliklere yol açtı. Endüstrileşmenin üretim üzerinde kapasite artışı gibi olumlu etkileri olsa da 1840'lardan sonra üretim kalitesi, sosyal ve çalışma koşullarında olumsuz etkileri görülmeye başladı. Üretimde el sanatlarından kaynaklı sanatsal tavrın yitimi de bu olumsuzlukların başında geliyordu. Bu çalışmanın amacı Avrupa'nın endüstri lideri olduğunu Büyük Sergi ile kanıtlamış olan İngiltere'de sanayileşmeye manevi değerlerin kaybı, sosyal dokunun zarar görmesi gibi eleştiriler yöneltenlerden biri olan ve aynı zamanda şair, yazar, sanat ve toplum eleştirmeni olan John Ruskin'in sanat ve sanat eğitimi hakkındaki görüşlerinin araştırılmasıdır.

Ruskin'e göre sanat kabiliyetinden, sanat duygusundan mahrum olmak, milli karakterdeki herhangi bozuluktan değil, 'ruhi ilham' dan mahrum olmanın sonucudur. Bunun için de Ruskin' in eserlerinde sanat, ahlak ve din iç içedir. Ruskin' in sanatı doğanın taklidi olarak gördüğünü, bu taklide zevkle dokunulması gerektiğini, taklit ve zevkin gerekli olmasının yanında yetersiz olduğu, büyük sanatın oluşturulması için ahlaki bir amacın da olması gerektiğine de vurgu yapar. Tüm bunların yanında sanat eğitiminin disiplinlerarası verilmesi gerektiğine inanıyordu. Ve O'na göre sanat eğitiminin algı ve buluş olmak üzere iki yönü vardı. Algı Tanrı'nın eserlerinin güzelliklerini algılamaya yardımcı olur ve öğretilir. Buluş gücü ise algı'nın aksine Tanrı vergisidir ve öğretilmez. Ruskin ticari kaygıyla beğenilen ve satılan eserlere özenip kopya eser yaptırılmasının öğrencilerin yaratıcı ve özgün tavırları yok edebileceği endişesi duymaktadır.

Özellikle görme eğitimi, kusurluluk, disiplinlerarasılık, buluş, bugün genelde eğitimin özelde ise sanat eğitiminin önemli bileşenleridir.

Ruskin' in sanat ve sanat eğitimi üzerine düşünceleri 20. yy. Sanatını ve sanat eğitimi şekillendirmiştir.

Anahtar Kelimeler: John Ruskin, görsel sanatlar, sanat eğitimi, sanat ve zanaat

ABSTRACT

The industrialization that began in England in the second half of the 18th century led to changes in the forms of production. Although industrialization had positive effects on production, such as increased capacity, after the 1840s it began to have negative effects on production quality, social and working conditions. The loss of the artistic attitude stemming from handicrafts in production was one of these negative effects. The aim of this study is to investigate the views on art and art education of John Ruskin, a poet, writer, art and social critic, who was one of the critics of industrialization in England, which proved to be the industrial leader of Europe with the Great Exhibition, such as the loss of spiritual values and damage to the social fabric.

According to Ruskin, being deprived of artistic talent and feeling of art is not the result of any defect in national character, but of being deprived of 'spiritual inspiration'. For this reason, art, morality and religion are intertwined in Ruskin's works. He also emphasizes that Ruskin sees art as an imitation of nature, that this imitation should be touched with pleasure, that imitation and pleasure are necessary but insufficient, and that there must be a moral purpose for the creation of great art. Besides all these mentioned above, he believes that art education should be interdisciplinary. And according to him, art education has two aspects: perception and invention. Perception helps to perceive the beauty of God's works and can be taught. The power of invention, unlike perception, is a God-given gift and cannot be taught. Ruskin is concerned that having students make copies of works that are admired and sold out of commercial concern may destroy the creative and original attitudes of students.

Especially vision education, imperfection, interdisciplinarity, invention are important components of education in general and art education in particular today. Ruskin's thoughts on art and art education shaped 20th century art and art education.

Keywords: John Ruskin, visual arts, art education, arts and crafts

Giriş

18. Yüzyılın ikinci yarısında İngiltere’ de yaşanmaya başlayan endüstrileşme ile makine üretim üzerindeki hâkimiyeti ele geçirmiş oldu. Alışıldık şekliyle üretimde tasarım ve işçiliğin aynı kişi tarafından gerçekleştirildiği üretim biçiminin yerini, seri üretimi sağlamak adına makinelerin kullanıldığı, üretimde hızı artırmak için iş bölümünün üretime sokulduğu üretim biçimi aldı. İnsan ve hayvan gücünden yararlanarak üretilen birçok şey makine ile üretilmeye başladı. Fabrikalaşma ve seri üretim biçimi kapasitede artışı sağlamış olsa da, üretim kalitesi, sosyal koşullar, çalışma koşulları ve üretimde el sanatlarından kaynaklı sanatsal tavrın yitimi gibi sanayileşmenin olumsuz etkileri 1840’lardan sonra görülmeye başlamıştı. Bu yıllarda Fransa ve İngiltere’ de büyük sanayi fuarları açılıyordu. Günümüz koşullarına benzer bir şekilde 1832 yılında Fransa’ da açılması planlanan sanayi fuarı salgın ve devrim sebebiyle 1834 yılında açılabilirdi. Bu fuarla birlikte Paris’in her 5 yılda bir endüstri fuarına ev sahipliği yapmasına karar verildi. Fuardaki eserler 1. Yiyecek ve Yiyecek Hazırlama 2. Sağlık, 3. Dokuma işlemleri ve giyim, 4. Ev ürünleri, 5. Ulaşım, 6. İştme ve koku vb. için üretimler, 7. Hesaplama, ölçme ve uygulamalı mühendislik, 8. Eğitim ve Öğretim, 9. Sosyal olanaklar olmak üzere 9 kategoriye ayrıldı. Toplumun ürünleri kullanım doğasına temellendirilen bu sınıflama ziyaretçiler tarafından karışıklık olarak algılandı. Bu olumsuz algıya karşın teknolojinin dekorasyon sanatı ile birlikteliği çok ilgi gördü. Bu fuarda halk silindir üzerinde rulo edilen baskılı duvar kağıdı ile tanıştı. Kararlaştırıldığı üzere Fransa’ da 1839 ve 1844 yıllarında büyük sanayi fuarları açıldı. 1844 yılında açılan fuar 3969 katılımcının iştiraki ile organize edilen en büyük fuardı. Fuarda kumaşlar, metaller ve mineraller, makine, hassas aletler, kimya sanatları, güzel sanatlar, çömlekçilik, çeşitli sanatlar gibi sekiz sanatlı farklı bir sınıflama sistemi kullanıldı (Chandler, 2022)

İngiltere’ de ise Kraliçe Viktorya döneminde Viktorya’ nın eşi Prens Albert’ in fikir babalığını yaptığı The Great Exhibition (Büyük Sergi) 1 Mayıs 1851’ de Kraliçe Viktorya tarafından açıldı. Johnson’ un (2021) söylemiyle bu fuarın asıl amacı, tüm ulusların yararına endüstride bir sanat kutlaması yapmaktı, fakat uygulamada görüldü ki fuar daha çok İngiliz üretimi için bir vitrine dönüşmüştü. 15.000’den fazla katılımcı tarafından ziyaret edilen 16.000 metreden daha uzun sergileme alanında yaklaşık 100.000 obje vardı ve sergi alanının yarısından fazlası İngiltere ve İmparatorluk tarafından kullanılmıştı. Sergiler, çanak çömlek, porselen, demir işi, mobilya, parfüm, piyano, ateşli silahlar, kumaşlar, buhar çekiçleri, hidrolik presler gibi Viktorya döneminin hemen hemen her harikasını içeriyordu. Büyük Sergi, İngiltere’nin Avrupa’nın endüstri lideri olduğunu kanıtlamıştı. 19. Yü. sanayi toplumunun onur duyduğu bu gelişmelerin yaşanmasına rağmen bu durumu manevi değerlerin kaybı, sosyal dokunun zarar görmesi olarak gören eleştirilerde mevcuttu. Bu eleştirileri yöneltenlerden biri de aynı zamanda şair, yazar, sanat ve toplum eleştirmeni John Ruskin’ di. “Ruskin el sanatlarının özelliklerinin, Sanayi Devrimi’nin yozlaştırıcı etkisini, düşünceli emeğin erdemli, hatta manevi doğasıyla yumuşatabileceğini öne sürüyordu. Ardından yükselen Studio Craft hareketi, teknolojinin hayatımızda giderek daha yaygın hale gelmesiyle aynı fikri sürekli olarak canlı tuttu” (Stevens ve Mazanti, 2011, s. 2). Ruskin özellikle bu dönemde sanayileşmenin ve hızlı kentleşmenin neden olduğu sosyal, ahlaki ve sanatsal kargaşa ortamında ortaya çıkan Arts and Craft Hareketinin de ilham kaynağı olmuştur. Rönesans kültürü ile başlayan ve 18. Yüzyılda keskin sınırlarla birbirinden ayrılan sanat ve zanaat, 19. Yüzyılın ortalarında John Ruskin, William Morris gibi romantik sanatçı ve düşünürlerin özellikle Ortaçağ’ a duydukları ilgi ile yeniden birlikte kullanılmaya başladı.

Sanat ve zanaatı bir araya getiren el sanatlarının, sadece el işçiliği olmayıp manevi doğasıyla yaşanan yozlaşmalara deva olarak ileri süren Ruskin’ in hayatında inancın ve sanatın izlerini çocukluk yaşantılarından beri görebiliyoruz.

Bu kapsamda araştırma 18. Yüzyılın ikinci yarısında İngiltere’ de endüstrileşme ile ortaya çıkan üretim süreçlerindeki sanat ve zanaat ilişkisi üzerinde önemli bir isim olan John Ruskin’ in perspektifinden sanat ve sanat eğitimi sürecinde yaşanan değişimi irdelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Endüstrileşme sürecinde üretim odaklı sanat ve zanaat ilişkisinin Ruskin perspektifinden ortaya çıkarılmasını amaçlayan bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizinde, var olan kayıt ve belgeler incelenerek veri elde edilmektedir. Doküman analizi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2005). Bu süreç ayrıca, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi olarak da tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013)

Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmanın konusu ile ilgili basılı ve dijital kaynaklar veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

John Ruskin

1819 yılında Londra’ da doğan, İskoçyalı bir ailenin tek çocuğu olan Ruskin’ nin eğitiminde ailesi özellikle de Evanjelik Protestan Kilisesinin sadık bir üyesi olan annesi Margaret Ruskin büyük rolü oynadı.

Görsel 1.

John Ruskin, Oto-portre. Suluboya

Ailesinin dindarlığı Ruskin’ in de aile içinde gerçekleşen ilk eğitiminin din ağırlıklı bir eğitim olmasına neden olmuştur. Öyle ki, “... Sosyal konularının güçlenmesi ile resmîleşmiş Anglikan Kilisesi’ ne geçen ebeveynleri, Ruskin’ e papazlık rütbesi verilmesini istemiştir. Yine de Ruskin hiçbir zaman bir din adamı olmadı ve kilisenin dünyevi gücüne her zaman şüphe ile yaklaşmıştır” (Ruskin, 2016a, s. 16). Ruskin 12 yaşına kadar evde sürdürdüğü eğitimini ailesi ve özel hocalardan, sanat zevkini ise, sanat koleksiyonuna sahip olan babası John Ruskin’ den aldı. İyi yetişmiş, zengin bir şarap tüccarı olan babası ile İngiliz yazarları özellikle de Shakespeare, Walter Scott, Lord Byron gibi romantizm akımının temsilcilerini okuyordu. Gelişim yıllarında W. Turner, J. Constable ve J. S. Cot-

man gibi kariyerlerinin zirvesindeki ressamlar ve Charles Simon, John Keble, Thomas Arnold, John Henry Newman gibi dini yazarların etkisi ile yaşadığı dini yoğunluk ve sanatsal heyecanın birleşimi Ruskin' in görüşlerinin temelini oluşturdu (Shrimpton, 2022). Tüccar olmasına rağmen sanat eserlerini değerlendirmesini bilen ve sanata büyük bir yakınlık duyan babası her yaz, iş için yaptığı yolculuklara karısını ve oğlunu da götürmüştür. Her güzel gördükleri yerde durmaları, seyrettikleri doğal güzellikler, tabiatla kucak kucağa yapılan yürüyüşler, rastladıkları sanat galerini ziyaretleri Ruskin' in sanat ve hayat üzerine düşüncelerinde çok etkili olmuştur. Annesi ile birlikte okuduğu İncil, babası ile birlikte okuduğu 18. Yüzyıl klasikleri, gezip gördüğü tabii güzellikler ve sanat galerileri, Ruskin' in eğitiminin en değerli kısmını teşkil etmektedir. Aldığı bu kültür, yaptığı bu geziler, onun hayat yolunu çizmiş oluyordu. Tabii güzellikler karşısında büyük bir haz duyuyor, sanatla, mimari ile ilgileniyor (Görsel 2.) ve bu sahalarda çalışmalar yapıyordu (Ruskin, 2020, s. 16).

Görsel 2.

Ruskin, John. Christ Church, Oxford. Suluboya

1836'da, Oxford'daki Christ Church' e kaydolduğu yıl Oxford'da, ressam Turner' ı eleştirmenlere karşı savunan bir broşür yazdı, ancak sanatçının isteği üzerine yayınlamadı. 1839'da şiirde Oxford Newdigate Ödülü'nü kazandı. Kraliyet Akademisi'nin yıllık sergisi eleştirmenlerinin Turner' ın eserlerine yeniden sert eleştiriler getirmesinden sonra Modern Ressamlar' ın (Modern Painters) ilk cildine başladı. Ailesi olmadan ilk seyahatini yaptığı 1946'da hem figür hem de manzara resmi bağlamında güzellik ve hayal gücü kuramlarını tartıştığı ikinci cildi yayınladı (Landow, 2019).

10 Nisan 1848'de Ruskin, Effie Gray ile evlendi. 1949'da Mimarlığın Yedi Lambası (The Seven Lamps of Architecture) eserini yayınladıktan sonra Effie ile birlikte yeniden Venedik'e giden, Ruskin mimari incelemesi, Venedik' in Taşları (Stones of Venice) Taşları adlı kitabının ilk cildini (1951-1953) yayınladı. 1953' te eşi Effie ile birlikte İskoçya' ya gitti ve daha sonra -eşinin kendisinden ayrılıp evleneceği- ressam Millais ile tanıştıkları yaz 2. ve 3. cildi çıkardı. 1855' de yıllık sergileri incelediği "Akademi Notlarına" başladı ve ertesi yıl sonrasında yakın arkadaşı Amerikalı Charles Eliot Norton ile tanıştı. Modern Painters ve İngiltere'nin Limanları (The Harbours of England)'ın 3. ve 4. cildini yayınladı. Sonraki dört yıl 1857'de Çizimin Unsurları (The Elements of Drawing) ve Sanatın Politik Ekonomisi (The Political Economy of Art), 1859'da Perspektifin Unsurları (The Elements of Perspective), İki Yol (The Two Paths)'ı ve Modern Painters' in beşinci cildini ve 1860 ' da Unto This' in periyodik versiyonunu çıkardığı üretken dönemi oldu.1858'de, üretken dönemindeyken fikirlerini şekillendiren Evanjelik Protestanlığı kararlı bir şekilde terk etti ve sonrasında trajik bir aşk yaşayacağı İrlandalı Protestan bir genç Rose La Touche ile tanıştı (Landow, 2019)

Sanata karşı saygı duyma davranışının medeniyet belirtisi oldu-

ğunu ileri süren, Eski Binaları Koruma Cemiyeti' nin kurulması fikrini ortaya atan, Milli Sanat Koleksiyonu için bir para fonunun ayrılması gerektiğini savunan Ruskin 1869' da Oxford Üniversitesi Sanat Bölümü Profesör' ü oldu. Babasının ölümüne kadar yalnız yaşamış, babasının ölümünden sonra annesi ile birlikte yaşama-ya devam etmiştir. 1885 yılından sonra hiçbir çalışma yapamamış, 1900 yılında İngiliz sanat ve edebiyat âleminde ebediyen uzaklaşmıştır (Ruskin, 2020, s. 21).

Görsel 3.

Severn, Arthur. Ruskin'in Brantwood'daki Yatak Odası, Oxford

John Ruskin'in Sanat Hakkındaki Görüşleri

Ruskin' in eserleri (1903-1912) 38 cildi kapsadığından (39. Cilt genel bir endekse ayrılmıştır) Ruskin' in sanat ve eğitim konusundaki görüşlerini okuyup anlamak zor olmasa da; yazılarının enginliği nedeniyle, bunları özetlemek oldukça zordur (Efland, 1990, s. 134). Özetleme zorluğuna rağmen bu bölümde Ruskin' in eserlerini özetleyen (Cook, 1890 gibi), eserlerinde Ruskin' in sanat ve eğitim hakkındaki görüşlerine geniş veren (Efland, 1990 gibi) yazarlardan gerekse de Ruskin' in kendi eserlerinden onun doğa, insan, sanat ve eğitim konusundaki görüşleri bir araya getirilmeye çalışılmıştır.

Yaşadığımız hayat çok katmanlı bir yapıya sahiptir ve bu katmanlı yapıda bilgi, deneyim, hayal gücü ve inanç girift ve karmaşıktır. Bu karmaşık yapı hakkında bilgi ve tecrübeye sahip olmanın zorluğu kadar, sahip olunan bilgi ve deneyimin saklanması da mücadele gerektirir. Bilginin, deneyimin edinilmesi ve bu edininin birlikteliği bizlerde gelecek adına düşünceler oluşturur. Mevcut olanı eleştirme, daha iyi ve daha güzelini hayal etme bu düşünce sürecinde gelişir. Bu karmaşık yapıdakiler daha iyi ve daha güzeli ortaya çıkaracak olan yaratıcı düşüncenin temelidir. Bu bağlamda Efland (1990) Ruskin için sanatın, ne boş zaman etkinliği ne de eğlence olduğunu ileri sürer. Ruskin' e göre sanatın gerçek amacının haz uyandırmak olsa da, nihai amacının, evrenin yaratıcı ruhunu ifade etmek olduğunu dile getirmektedir (s. 135). Evrenin yaratıcı ruhunun ifade edilmesi' nin sanatın nihai amacı olarak verilmesi Ruskin' in aldığı din eğitiminin düşünceleri üzerinde bıraktığı tesiri görmek açısından önemlidir. "Bu nedenle, tüm büyük sanatlar aynı zamanda dindir ve Ruskin' in anladığı anlamda dinin yerleşik teoloji veya mezhepsel dogma ile pek ilgisi olmamasına rağmen, gerçek sanatçı zorunlu olarak dindar olmalıdır. Tüm sanatlar, Tanrı tarafından yaratıldığı şekliyle doğadan türetilen organik form yasalarına dayanır. Bu, sanatın bir manevi iç görü ve ahlak kaynağı olduğunu ve dolayısıyla insanın ilerlemesinde önemli olduğunu iddia etmenin temelidir" (Efland, 1990, s. 135).

Susam ve Zambaklar eserinin çevirisinde Ruskin' in hayatı hakkında yazan Turgut (2020) Efland' ın ifadelerine benzer bir şekilde

"Onun için sanat bir fantezi, bir süs değildir; tam tersine, ferdin ve milletin hayatında son derece zarurî, son derece hayati olan bir unsurdur. Sanat kabiliyetinden, sanat duygusundan mahrum olmak, milli karakterdeki herhangi bozukluktan değil, 'ruhi ilham' dan mahrum olmanın sonucudur. Bunun için de Ruskin' in eserlerinde sanat, ahlak ve din iç içedir. Kötü sanattan veya sanattan mahrum olmak 'milletin iyi yetişmemiş olduğunun ve zafiyetinin en açık delilidir' sözleriyle Ruskin' den bahseder. Ruskin' e göre kendisine sunulan insan gözü ve insan kalbi için ne anlam ifade ettiği, insanlara ne söyleyeceği gibi insan ruhu konularıyla ilişkili olduğundan sanat alanı bilimin alanından (maddi yaratılış) çok daha geniştir (Street, 1901). İnsan ruhuyla ilişkisi boyutunda sanatı bilimden daha geniş bir alana sahip olduğunu dile getirirken bir karşılaştırma yapar. Bilimin sadece kendi içindeki şeylerle, sanatın ise insan duygusunu ve ruhunu etkileyen şeylerle ilgili olduğunu savunur. Sanatın işi görünüşü tasvir etmek ve canlılar üzerinde gerçekleştirdikleri doğal izlenimleri derinleştirmek, bilimin işi ise, görünüşlerin yerine gerçekleri ve izlenimlerin yerine ispatları koymaktır. Her ikisinde de gözlem gerçekle eşit derecede ilgilidir. Biri görünüş, diğeri öz gerçekliğiyle ilişkilidir. Sanat şeyleri yanlış bir şekilde değil, gerçekten insanlara görüldüğü gibi temsil eder. Bilim, şeylerin birbirleriyle olan ilişkilerini incelemesine karşın sanat yalnızca onların insanlarla olan ilişkilerine odaklanır. Bilim ve sanat alanının farklarını ortaya koymanın yanı sıra İngiliz toplumunu bu alanları hor gördüğü için eleştirir. "Hepsinden önemlisi de bir millet para kazanan bir yığın olarak devam edemez; edebiyatı hor görerek, bilimi hor görerek, sanatı hor görerek, doğayı hor görerek, merhameti hor görerek tüm benliğini para kazanmaya adayarak ve bütün bunların cezasını çekmeksizin varlığını devam ettiremez" (Ruskin, 2014, s. 101). Ruskin sanatın ticari amaçla yapılmaması gerektiğini düşünüyordu. "... sanat olarak amatör birinin deseni her zaman tamamıyla değersizdir. Öğrencinin bunu anlayıp hissetmesini sağlamak ve kıymetsiz eserini üstünlüğü, ikiye bölme, göz alıcı 'para alıcı' bir yoldan gerçekten iyi olan eserlere benzetmeye çalışmasını engellemek en büyük hedeflerimizden olmalıdır" (Ruskin, 2016b, s. 18). Ruskin 2016b "iyi sanata erişmek için sadece tek yol vardır. Hem çok kolay, hem de çok zor bir yol. O da sanatın tadına varmak. Ulusların tarihini incerseniz bu önemli gerçeği açık ve net şekilde hemen fark edersiniz. İyi sanat sadece ondan keyif duymuş, ekmeğe yemişçesine onunla beslenmiş, ondan güneş ışığıymış gibi zevk almış, onu görünce haykırmış, onun hazzıyla dans etmiş, onun için çatışmış, onun için savaşmış, onun için aklıktan ölmüş, adeta bizim yapmak istediğimizin tam tersini yapmış olan uluslar tarafından üretilmiştir. Onlar muhafaza etmek için üretmişler biz satmak için" (s.20) sözleriyle sanat eserinin ticari kaygılarla yapılmayacağını ifade etmiştir. Ruskin' in bu yaklaşımı da sanatın bireysel ruhun mücadelesi ile ortaya koyulan kolektif ruh tarafından kabul ve muhafaza edilen kültür nesnelere işaret eder ve daha çok manevi değerleri referans alır. Ruskin, *Seven Lambs of Architecture* (Mimarlığın Yedi Lambası) kitabına kaynaklık edecek olan Gotik mimariyi inceleyerek, mimari için hayati önem taşıdığını düşündüğü yedi ahlaki prensibi vurgular. Bunlar, fedakârlık, doğruluk, kudret, güzellik, yaşam, bellek ve itaat. Balkır ve Kuru' ya (2019, s. 149) göre, bu yedi ışık, Gotik anlayışın seküler-protestan formunun erdemini vurguluyordu. Ruskin' in, bu konuya özellikle vurgu yapmasının bir başka nedeni de koruma maksadıyla bu binalara yapılan müdahalelerin olası vahim sonuçlarına karşı uyarıydı. Ruskin'e göre restorasyon tam olarak yıkım anlamına geliyordu. Bu itibarla antik ve eski yapılar korunmalı; belleğine kazanmış kamusal tarihin izleri silinmemeliydi. Aldığı dini eğitim Viktorya dönemi İngiltere'sinin birçok sanatçı ve düşünürü gibi Ruskin' in de Gotik sanat tutkusunun sebebidir. Shiner'in deyişiyle "...bu insanlar için Gotik, Sanatın zanaattan ya da sanatçının zanaatçıdan ayrı olmadığı ideal bir ortaçağ yaşam biçiminin simgesiydi".(2013) Ruskin, eserlerinde Gotik mimari

üzerinden sanatçılara, zanaatkârlara, eserlere ve izleyicilere sayısız eleştiriler yönelir. "Benimsediği Ortaçağ anlayışıyla, el sanatlarını teşvik etmiş, ticaret ekonomisini reddederek, sanat ve uygulamanın, tıpkı Ortaçağ Gotik Katedralinin tasarım ve yapımında olduğu gibi, toplum hizmetinde birleşmesini gerekli görmüştür" (Şümelî & Gülpinar, 2018, s. 1058). Ruskin (2015) *Sanat ve Hayat Üzerine* isimli eserinin "Gotik'in Doğası" başlıklı bölümde sadece Gotik Mimari hakkında bilgiler vermez, doğa, sanat, zanaat ve insan ilişkisini irdeler. İnsanı ve üretimi, doğayla kıyaslayarak "kusurluluk" meselesi ile kusurlu olanın yaşam içinde mükemmel olana yeğ tutulması gerektiğini savunur. Kusurluluk savunusu, kusursuzluğu başat unsur alan Klasik sanata da bir gönderme gibidir. Hatta daima mükemmelliğe ulaşmaya çalışan tek insanın Leonardo olduğunu, bu çabanın da birçok resimde olduğu gibi yarım bırakılmış eserler olduğunu söylemiştir. O' na göre iyi bir iş kusursuz olamaz ve bu zaten mümkün değildir. Çünkü insan zihni daima uygulama becerilerinin önündedir ve arada bu becerileri aklını izlemeye çalıştığında çökecektir. Ruskin (2015) kusurluluk'u "...ölümlü bir bedendeki hayat belirtisidir. Yaşayan hiçbir şey tamı tamına mükemmel değildir, ne de mükemmel olabilir; bir parçası çürüyürken, bir parçası doğuyordur" olarak ifade eder (s. 37). Tabiatın ne kadar iyi ise, şeffaflığı kanalıyla daha fazla kusur gösterdiğini ifade eder. Doğadan insana ve eserine örnekler verirken, bir anlamda dünyevi olan her şeyi kusurluluk kümesinde toplamaktadır. Kusurluluk düşüncesine doğadan ve sanattan verdiği örnekler oldukça fazladır. Düşündüğümüzün tam aksine demirin en mükemmel ve kullanışlı halinin paslı hali olduğunu, paslanmaya meyilli halinin demirin suçu değil meziyeti olduğunu, demirin paslı olmasının canlılığını koruduğu anlamına geldiğini söylemektedir. Ruskin (2016b) demirin canlılığını,

"Muhtemelen birçoğumuz biliyoruz ki soluduğumuz karışık havanın içinde bize esasen gerekli olan kısım oksijendir. Ve bu madde tüm hayvanlar için kelimenin tam anlamıyla "yaşamın nefesidir"...ancak solunumun destekleyici elementi, o olmadan kanın, dolayısıyla hayatın beslenemeyeceği oksijendir. İşte demirin paslanırken soluduğu da aynı havadır. Başka şekilde kullansa da havadan oksijeni bizim kadar hevesle alır. Demir, aldığı hepsini tutar. Bizler ve hayvanlar ise, ondan tekrar ayrılırız. ...Bu metalin ve diğer tüm metallerin başlıca faydası bıçakları, makasları, ocak demirlerini ve tavaları oluşturmak değil, beslediğimiz toprağı ve varlığımız için ilk lazım olan hemen hemen tüm maddeleri oluşturmaktır. Zira bunlar metaller ve oksijenden başka bir şey değildir. İçlerine nefesli metal katılmış şeyler. Kum, kireç, kil ve diğer toprak çeşitlerinin, potas ve soda ve diğer tüm alkalilerin tümü bu süreçten, deyim yerindeyse geçmiş metallerdir ve insanın kendi soluduğu en saf hava ile daimi bir birlik içinde, insan hizmetine uygun kılınmışlardır." olarak gözümüzde canlandırırçasına anlatır(s. 33).

Kusursuzluk üzerine örneklendirmeler yaparken argümanlarından birisi de Venedik cam ustalarının eserlerinden bahsettiği *Stones of Venice* (Venedik'in Taşları) eseridir. "Ruskin' in *Stones of Venice* kitabında hem Venedik mimarlığının Romanesk' ten Rönesans'a uzanan geniş kültürel tarihini eskizler, teknik detaylar ve sosyal bağlamlar içinde incelediğini hem de modern İngiliz toplumunun ahlaki ve ruhani gelişim seyrine dair duyduğu endişeyi de yansıtır..." (Balkır & Kuru, 2019, s.149). Venedik' in Taşları eserinde kusurluluk üzerine işler için örnek verirken Venedik ve İngiliz cam resmini de karşılaştırır. İngiliz işçiliğini düzenliliğe, disipline kusursuzluğa verdiği prim ile eleştirir. İngiliz toplumu için düzen sevgisinin toplumsal ilişkilerde, pratik meselelerde yardımcı bir öge olduğunu ve ahlakın da temel taşı olduğuna işaret eder. Düzen sevgisinin sanat sevgisine karıştırılmasını istemez. "Venedikli cam ustalarının camlarını acemilikle kestiğini ve camlarının bulanık olduğunu anlatır. Venedikli ustalar kenarların düzgün kesiminden ziyade her

cam için yeni bir tasarım amacıyla çalışırken, İngiliz ustalar desenleri doğru eşleştirmeyi, kavislerini tamamen doğru şekilde yuvarlamayı ve köşelerini tamamen keskinleştirme hevesi ile çalışmaktadırlar. Bu nedenle Venedik camı çirkin ve hantal da olsa İngiliz camından daha hoş görünür. Aynı formu iki kere göremeyeceğimiz hissini getirdiği hoşluk. Ruskin' e göre (2015) "Eğer ustalar eserinin kenarlarını düşünüyorsa tasarımı, tasarımı düşünüyorsa kenarını düşünemez. Hoş form için mi yoksa kusursuzluk için mi para ödeyeceğinizi seçiniz"(s. 32). "Mükemmelliğe ve doyum ulaşılmış gibi davranırsak, kendimizi ve işimizi alçaltmış oluruz. Yalnızca Tanrı'nın eseri bunu ifade edebilir" (s. 53). Cook (1890: 5) Ruskin' in sanat görüşünü "parçası olduğu yaratılış kanunu, insanın biçimlerdeki rasyonel ve disiplinli hazzın ifadesi" olarak tanımlar. Ruskin' in sanatı doğanın taklidi olarak gördüğünü, bu taklide zevkle dokunulması gerektiğini, taklit ve zevkin gerekli olmasının yanında yetersiz olduğu, büyük sanatın oluşturulması için ahlaki bir amacın da olması gerektiğine de vurgu yapar. Bu bağlamda teknolojinin güzelliği, kaliteyi, ahlaki boyutu ve samimiyeti yek ettiğini belirtmiştir (Whitford, 1992, s. 12). Bunun Tanrıyı ve yaratıklarına övgüyle gerçekleşebileceğini ileri sürer (Efland, 1990). "1849'da yazdığı 'Seven Lamps of Architecture'da (Mimarlığın Yedi Lambası) sanatçının, sanatını Tanrıya adanması gerektiğini, bunun da ancak sanatını kendi elleriyle yaratmasıyla mümkün olabileceğini ve eyleyle biçimlendirdiği zaman yaptığı işten haz duyabileceğini ifade etmiştir" (Sürmeli ve Gülpınar, 2018, s. 1058).

Sanat Eğitimi Hakkında

"İyi terbiye görmüş ve eğitilmiş bir İngiliz, Fransız, Avusturyalı veya İtalyan beyefendi (ya da daha da iyi bir hanımefendi) birçok heykelden daha iyi, harika eserlerdir... Belki de güzel bir insan varlığı inşa etmek, güzel bir kubbe veya kule inşa etmekten daha iyidir ve böylesine bir varlığa saygıyla bakmak bir duvara bakmaktan daha hoştur" (Ruskin, 2014, s. 127).

Ruskin ilk eğitim kurumu olan aileyi eleştirerek, ebeveynlere eleştirilerini yöneltir. "Her fırsatta söylenen söz, daima takip edilen hedef, çocuklara 'hayatta şu veya bu gibi bir mevki sağlayacak bir eğitim' vermek olmuştur. Anladığım kadarıyla anne ve babalar, hiçbir zaman, çocuklarına yalnızca iyi bir eğitim vermeyi düşünmüyorlar. Anne babaların istedikleri eğitim, çocuğunun iyi giyinmesini, varlıklı evlerin kapısını kendine güvenle, rahatça çalmasını; nihayet kendisinin de böyle bir evde oturmasını sağlayacak, kısaca, hayatta ilerlemesine imkân verecek" bir eğitimidir (Ruskin, 2020, s. 28). Ruskin (2020) ebeveynlerin eğitim konusundaki arzusunu "hayatta ilerleme" fikri olarak tanımlar ve eleştirir. Bu fikre göre eğitimin ereği, sadece başkalarının saygıdeğer ve şerefli olarak göreceği bir mevki elde etmiş olmaktır. Bu alışkanlık susuzluğunun, kafasında asil düşünceler olanların son zaafi, zayıf olanların ilk zaafi, orta halli kişilerin ise kuvvetli itici gücünü teşkil ettiğini ileri sürer (s. 29).

Scully' e göre (2017) Ruskin, eğitimin işlevinin çocuğun merak ettiği şeyleri keşfetmesine ve düşünmesine olanak sağlayarak içindeki yeteneğin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesinin sağlanması olduğuna inanıyordu (s. 65). Merak, keşif ve düşünme (hatta çok yönlü düşünebilme) Ruskin' in görüşünde okumakla geliştirilebilirdi. "Düşünsenize ne müthiş bir iş olurdu bu! Köylülerimize süngü talimi yaptırarak yerde okuma alışkanlığı edindirdiğimizi düşünün, millet olarak içinde bulunduğumuz durumu düşünecek olursak akıl almaz bir şey bu! Süngü kullanmasını bilen ordular olacakları yerde, düzenli, adamakıllı eğitilmiş, maddi anlamda desteklenmiş ve iyi komuta edilmiş bir düşünürler ordusu haline geldiklerini düşünün! Milletçe ateş sahalarında olduğu gibi okuma salonlarında da eğlendiğimizi düşünün! Hedefe nişan alan bir kişiyi nasıl ödüllendirirsek, bir gerçeği bulup meydana çıkaran bir kişiyi de aynı şekilde ödüllendirdiğimizi düşünün!" (Ruskin, 2020, s. 121). Rus-

kin (2014) okumak konusunda getirdiği eleştiri yanında yaşadığı toplumu sanata, edebiyata değer vermemekle yargılıyor, sıradan ihtiyaçlara "lüks" tüketime yapılan yatırımı eleştirerek, İngilizlerin doğayı bilimi, sanatı hor görmelerini örneklerle açıklıyordu. "Duvvarlarınızda ilanlar için her zaman yer vardır, tablolar içinse hiçbir zaman olmamıştır, ...kitap raflarının sayısını şarap mahzeni sayısıyla kıyaslarsak ne düşünürsünüz acaba? ... Bir yandan kendimizi zengin bir millet olarak görüyoruz, bir yandan da ödünç kitap veren kütüphanelerden alınan, elden ele dolaşmaktan yıpranmış kitapları kullanacak kadar ahmak ve pisiz" (ss. 102-106). İyi bir kitapta vücudumuzun en mükemmel kısmı olan kafamız için bir ömür boyu yetecek kadar besin bulunduğunu ileri sürer (2020, s. 102). Okumanın gerçek bir okuma olmasını salık vererek Ruskin, bu düşüncesini "Britanya Müzesi'ndeki tüm kitapları okuyup da (tabii o kadar yaşayabilerseniz) tamamen "kara cahil", öğrenimsiz bir kişi olarak kalabilirsiniz. Fakat iyi bir kitabın on sayfasını harfi harfine, gerçek bir titizlikle okursanız sonsuza dek bir nebze de olsa eğitilmiş kişi olursunuz." (2014, s. 78) sözleriyle vurgular.

Ruskin, zanaatçılar için bir sanat okulu kurmak isteyenlerin iki sınıfa ayrıldığını söylüyor. Bu sınıflardan birinin insanlara daha mutlu, daha bilgili, daha iyi kılmayı arzu eden, diğeri ise, insanların daha iyi ve daha değerli eserler üretmelerine olanak sağlamayı arzu eden sınıf olduğunu ileri sürer ve birincisinin amacında hayırseverlik, ikincisinin amacında ise, ticaret olduğunu ifade eder. Birinci sınıftaki hayırsever kendisini sadece zanaatkara değil, emekçiye adar. Bu sınıftaki kişiler üretimde yeni uğraş ve fikirlerin ortaya çıkarılmasını ve artırılmasını ister. "Böyle geniş ama bir miktar belirsiz amaca sahip bir okul tarafından benimsenmiş sanat eğitimi ilkelere de, zanaatkarın kendi işinde özel öğrenim görmesinin amaçlandığı bir okulda benimsenenden çok farklıdır veya öyle olmalıdır. ... Öyle gözüküyor ki, şimdiye kadar desen ve resim sanatının bir noktaya kadar herkese genel bir yoldan öğretilebileceği ve herkes için aynı derecede yararlı olacağı, sonra da her teknisyen sınıfının bu genel bilgiye kendi mesleğinin ihtiyaçlarına göre kullanım kalandıracağı şeklinde belli belirsiz bir izlenim içinde davrandık. ...Bu durumda sanat ilkelerinin çeşitli mesleklere özgü uygulamalarının tek bir okulda öğretilmesinin tamamen imkansız olduğunu düşünüyorum" (Ruskin, 2016b, s. 14). Ruskin uzmanlığa yönelik tüm sanat öğretiminin o iş dalı tarafından kurulmuş okullarda verilmesi gerektiğini ifade eder.

Sanat eğitimi ile ilgili olarak ise Ruskin, "...tek bir şeyi öğretmeyi kafamıza koymadığımız sürece tatmin edici bir sonuç elde edemeyiz. O da görme yeteneğidir" (201b, s. 15) ve öğretilebilecek en önemli şeydir. Ruskin için eğitim kulakla sınırlı olamazdı. Göz de eğitilmelidir, çünkü göz kulaktan daha asil bir organdır. Ruskin' e göre görmeyi öğrenmek, sözü ve düşüncüyü aynı anda ve doğru olarak elde etmektir. Bu dünya hakkında sahip olduğumuz hemen hemen tüm bilgileri göz yoluyla elde ederiz. Bilginin somutlaştırılabilmesi için söylediğiniz şeye ilişkin bir görüş verilmesi gerekir (Ruskin, 1857, s. 151). Ancak Ruskin (1857), sözcüklerin imgelere dönüştürülmesinin sınıf ortamında sandıldığı kadar basit olmadığını, sanat eğitiminin hayatla birleştirilmesi gerektiğini savunuyordu. Sanat eserlerinde görülen şeyin kişi ile evrensel olan arasındaki temel bağlantıydı (s. 152). Sanat eğitimi hayat vermek olarak görüyor, bir resim sadece görünen şeye dair şeyleri değil, geçmiş şeylerin canlı yönüne de erişime yol açacak bir iletişim kanalı olduğunu vurguluyordu. O' na göre tek bir şeyi canlandırmak tabiatı canlandırmaktı. Ruskin için "doğa" sadece bir soyutlama değildi. Evrensel olanın değeri ancak onu takdir etmekle, yüceltmekle anlaşılabilir ve bunun anahtarı erişebilirlik düşüncesiydi (Ruskin' den akt. Scully, 2017, s. 64).

Ruskin (2015: 28) eser üretiminde 3 basit kurala dikkati çeker:

1. Yaratıcılığın pay sahibi olmadığı üretimi teşvik etmemek.
2. Pratik ve yüce bir amacı olmadıkça, tam bir kusursuzluk talep etmemek.
3. Büyük eserlerin kaydını saklamak amacı dışında, taklit ve kopyayı özendirmemek.

Yaratıcılığın pay sahibi olmadığı üretimden Ruskin' in kastı verdiği örnekle açıkladığı gibi üretiminde tasarım ve fikir gerektirmeyen ürünlerdir. Bu ürünlerin üretim aşamasında insani yetilerin kullanılmasına gerek duyulmadığından üretimde çalışanları köle olarak görür. O' na göre takı ve mine işi tasarımcılığı gibi seri üretime sokulamayacak işler ise yüksek zeka ürünleridir. Ruskin, sanatçının bir tablo, heykel veya tarihi yapıyı, belirli bir siyasi, ekonomik, tarihi ve kültürel bağlam içinde yarattığını ve bu süreç ile ortaya çıkan sanat objesinin "unique" (tek ve tekrarlanamaz) olduğunu savunmaktadır (Ruskin' den akt. Ersen, 2011, s. 53). Dolayısıyla Ruskin' in düşüncesinde olduğu gibi zanaat işlerinin sanatla birleştirilmesini düşündüğümüzde sanat için olan ilkeler zanaat işlerini de bağlar hale gelecektir. Bu bağlamda yaratıcılığın pay sahibi olmadığı çalışmalara teşvik edilmemesi gerektiğini söylemiştir.

Ruskin' in sanat eserlerinde öne çıkardığı kurallardan biri de *kusurluluk* tur. "Kusurlu olmayan hiçbir mimarının tamamen soylu olamayacağı tuhaf bir paradoks gibi dursa da aslında en önemli hakikattir ve bu kolayca gösterilebilir" (Ruskin, 2015, s. 35). Ruskin (2015) iyi olan hiçbir işin kusursuz olamayacağını, kusursuzluk talebinin sanatın amaçlarının yanlış anlaşılmasına işaret ettiğini bizlere ulaştırır (s. 36). O' na göre elin işlerken zihni takip edecek hıza ulaşması imkansızdır. Bu yüzden de tasarım ve işçilik her ikisinin mükemmelliğe ulaşması mümkün değildir. "... zihni daima uygulama becerilerinin çok önündedir ve arada sırada bu becerileri, aklını izlemeye çalışırken çökecektir" (2015, s. 36). Aslında bu çöküş doğaldır, insani vasfın bir göstergesidir Ruskin' e göre. Çünkü hayattan izler taşır. "Kusurluluk ölümlü bir bedende hayat belirtisidir. Yani bir ilerleme ve değişim halinin belirtisidir. Yaşayan hiçbir şey tamı tamına mükemmel değildir, ne de mükemmel olabilir; Bir parçası çürüyorken, bir parçası doğuyordur (2015, s. 37). Sanat eğitiminde bizlere kusur, yanlış, hata gibi görünen düşünce ve uygulamalara prim verilmesi ve öğrencinin cesaretlendirilmesi gerektiği üzerinde durur. "Birini çalışıp üreten insana dönüştürecekseniz, onu bir alete indirgeyemezsiniz. Hayal kurmasına, düşünmesine, yapmaya değer herhangi bir şeyi yapmasına izin verdiğiniz mi, makine ayarlı hassasiyet hemen kaybolur. Tüm kabalığı, donukluğu, acizliği ortaya çıkar; utanç üstüne utanç, başarısızlık üstüne başarısızlık, duraklama üstüne duraklama... Ama bunun yanında tüm görkemi de açığa çıkar ve bu görkemin doruk noktasını yalnızca üzerine düşen bulutları gördüğümüz zaman biliriz. Ve ister açık ister koyu olsun, bulutların içerisinde ya da gerisinde bir başkalaşım tecelli edecektir" (Ruskin, 2015, s. 27) sözleriyle üreten kişiye fırsat verildiğinde onun yeteneğini, yaratıcılığını, becerisini keşfedebileceğimizi bildirir.

Gotik' in doğası özelinde sanat işlerinde önemsedığı görülen unsurlardan birinin de değişkenlik veya çeşitlilik olduğu görülür. "Eğer Mısır ve Ninova eserlerinde olduğu gibi bazı figürlerin yapılaş tarzı daima aynı olmasına rağmen, tasarım düzeni sürekli bir çeşitlilik arz ediyorsa, uğradığı aşığılanma daha azdır. Eğer Gotik eserlerde olduğu gibi tasarım ve yapılaş tarzının her ikisinde de sürekli bir değişim varsa, yapı ustası tamamen özgür bırakılmış demektir" (2015, s. 40). Bunun karşılığı olarak düzen sevgisini İngiliz zihniyetinin en yararlı öğelerinden biri olarak görür, ancak düzen sevgisinin sanat sevgisi olarak düşünülmemesi gerektiğini salık verir.

Ruskin (1857) öğretimin rolünün zorlamak olmadığı, cesaretlen-

dirmek olduğunu, çizmeye başlayan bir çocuğun gördüğü ve beğendiği her şeyi kâğıda dökmeye başlaması gerektiğini, özgür iradesiyle karalama yapılmasına izin verilen çocuğun çabasının takdir edilmesi gerektiğini ifade eder. Scully (2017, s. 64) Ruskin' in gözün eğitilmesi gerektiği düşüncesine vurgu yaparak; Ruskin' in bilgiyi sözlü olarak iletmenin yeterli olmadığını bildiğini, eğitimin kulakla sınırlı olamayacağını, dolayısıyla gözün eğitilmesi gerektiğini, gözün kulaktan daha asil bir organ olduğundan bu dünya hakkında sahip olduğumuz hemen hemen tüm yararlı bilgileri hemen hemen göz aracılığıyla elde edip biçimlendirmemiz gerektiğini düşündüğünü bizlere aktarıyor. "...Herkes tek bir şeyi, yani görmeyi öğretmek. Öğretimde hafife alınmayacak bir şey bu; belki de genel olarak, tüm öğretim aralığında öğretilecek en önemli şey" (Ruskin, 2016b, s. 15). Görmeyi öğrenmek bir meseleye birçok perspektiften bakılmayı de beraberinde getirecektir. Bu bakış açısı zenginliğinin, konuları daha iyi değerlendirmeye olanağı sunduğunu da Ruskin' in "Herhangi bir meselenin esası üç yönlüdür; ya da dört yönlü, ya da çok yönlüdür ve bir poligon boyunca koşmak, katı görüşlü insanlar için güç bir iştir. Bana gelince, hiçbir zaman kendi kendimle en az üç kez çelişmeden kendimi o konuyu düzgün bir şekilde ele almış olmaktan tatmin olmam" (2016b, s. 24) sözlerinden anlayabiliriz.

Ruskin, çizimin ilköğretimle sınırlı olmaması gerektiğini savunuyordu. Tarih, doğa bilimleri çalışmalarının sanat çalışmalarıyla birleştirilebileceğini, bu entegrasyonun tarih öğretimini eğlenceli hale getirmekle yalnızca üniversiteye değil, ulus eğitiminde temel unsur olduğumuz söylemektedir. Çizimin diğer eğitim alanlarıyla birlikte disiplinlerarası bir nitelikte verilmesini mantıklı olduğunu, coğrafya için haritaların ve dağların botanik, yaprak şekilleri, tarih, ev eşyalarının şekilleri vs.şekillerinin çizilmesini sağlayacağını ileri sürerek, bir çocuğa çizim öğretimi için çok fazla zaman harcaması gerekmediğini, grafik unsurların öğretilmesiyle herşeyi daha hızlı öğrenmesini sağlayabileceğini savunur. (Ruskin' den akt. Efland, 1990)

Sanat eğitiminin Ruskin' e göre algı ve buluş olarak iki yönü vardır. Bunlardan algı maddi evrende Tanrı' nın eserlerinin güzelliklerini algılamaya yardımcı olur ve öğretilir. Buluş gücü ise algı' nın aksine Tanrı vergisidir ve öğretilmez. Bazı bireylerin güzellikleri algılama konusunda doğal bir yeteneğe sahip olduğunu, bu yeteneğe sahip olmayanların ise, çizerek algılama güçlerinin gelişebileceğini, çizimin algı yanında zevki de geliştireceği, bunun için de sadece sanat eğitiminin değil genel eğitimin içinde yer alan bir eğitim olmalıdır. Bir nesnenin çizimini doğru olarak yapabilen ve kullandığı boya ile rengini iyi şekilde eşleştirebilen bir kişinin, çoğu zaman kelimelerin ortaya koyduğu gösterim ve tanımlama gücünden daha güçlü bir ifadeye sahip olabileceğini söylemektedir. Dolayısıyla O' na göre formun kaydıyla ilgilenen bir bilim olarak kabul edilmelidir. Aynı sayıların kaydıyla ilgili olan matematik gibi (Ruskin' den akt. Efland, 1990).

Ruskin, sanat eğitiminde dikkati ellere değil gözlerle vermek gerektiğini, öğrenciye en büyük faydayı her zaman doğadaki nesnelere açık ve doğru görmelerini sağlayarak verebileceğimizi söylüyordu. Görüşün doğruluğu kolay betimlemeye uygun olmayan alıştırmalar ile kazanılabildi. "Örneğin düz renk tonlarının ince tabakalar halinde uygulanmasını saatler boyunca çalışılması, çizim kabiliyetine çok katkıda bulunur. ancak tüm bu el alıştırmaları öğrencinin belirli bir nesnenin renk tonunun gerçekten ne olduğunu tespit etme kabiliyetinde en ufak bir artış bile sağlamaz (Ruskin 2016b, s. 17).

"Sanat olarak amatör birinin deseni her zaman tamamıyla değersizdir. Öğrencinin bunu anlayıp hissetmesini sağlamak ve kıymetsiz eserini üstünkörü, ikiyezül, göz alıcı, 'para alıcı' bir yoldan gerçekten iyi olan eserlere benzetmeye çalışmasını engellemek

en büyük hedeflerimizden olmalıdır” (2016b: diyordu. Ruskin’ in kastettiği ticari kaygıyla beğenilen ve satılan eserlere özenip kop-ya eserlerle öğrencilerin yaratıcı ve özgün tavırlarının yok olma tehlikesidir. “İyi bir ustayı anlayana dek çalışmanız, bin tanesiyle yüzeysel olarak aşına olmanızdan daha çok şey öğretir. Eleştirinin gücü çok sayıda ressamın isimleri ve tarzlarını bilmeye değil, bir-kaçının mükemmeliğini fark etmeye dayanır (2016b, s. 19). ”Rus-kin’ e (2016b, s. 19) göre öğrencilerin duyarlılıkları temelde doğa-ya bağlı olarak işlenmelidir, hayal gücü de yargılamadan konusunda geliştirilmelidir. Eserinin cesur olması, hatasız olmasından iyidir, hoş olması da ihtiyatlı olmasından iyidir. “..John Ruskin güzel san-atlar ve uygulamalı sanatlar ayırımına hücum etmeye başlıyordu. Ruskin, ilk yazılarında, doğadaki ve sanattaki güzelliği, bizi doğanın yaratıcısını sevmeye sevk eden bir şey olarak coşkuyla övüyor, aynı şekilde sanatçıyı da alışılmış deha ve uzgörü çerçevesinde yücel-tiyordu” (Shiner, 2013).

Ruskin’ in sanat ve sanat eğitimi üzerine düşünceleri 20. yy. sana-tını ve sanat eğitimi şekillendirmiştir. Özellikle sanat ve zanaatın birlikte düşünülmesi gereği üzerindeki ısrarı uygulamalı sanatlar okullarının açılmasını sağlamıştır. Bunun yanında özellikle de san-at eğitiminin diğer alan eğitimleri için kullanılabilir düşüncesi san-at yoluyla eğitim düşüncesinin nüvesini oluşturmuştur. Ruskin’ in düşünceleri endüstri devriminden beri süregelen seri üretim modeline muhalif sanat ve zanaat işlerinin hamisi olma konumu-nu korumaya devam edecek gözükmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Günümüzde yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmelerin diğer bir-çok alanda olduğu gibi sanatı da içine alan bir yayılma hızı göster-mesi, tıpkı fotoğraf makinesinin icadında olduğu gibi sanat adına ve sanat eğitimi adına yeniden değerlendirmelere kapı aralamıştır. Bu bağlamda araştırmamızın 19. Yüzyılın ikinci yarısında sanayileşme ile üretimde ortaya çıkan nitelik ve estetikle ilgili hususlara mane-viyat, ruh, ahlak temelinde eleştiriler getiren John Ruskin’ in san-nata ve sanat eğitime bakışının konu alındığı bir çalışma olması dolayısıyla bugünün eserlerinde öne çıkan sanatta dijitalleşmenin yeniden değerlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Özellikle de yapay zekanın ortaya çıkardığı/çıkarcacağı üretimlerin sanat eseri olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konuları çalışılırken Ruskin’ in görüşlerinin de bu değerlendirmelerde dik-kate alınması gereği açıktır. Ruskin’in el işçiliğine verdiği önemin, el sanatlarının sadece el işçiliği olmayıp manevi doğasıyla üretim-de yaşanan zorlaşmalara deva olabileceği fikri, sanatları manevi içgörü ve ahlakın kaynağı olarak görmesi, büyük sanatın oluşturu-lması için ahlaki bir amacın da olması gerektiği düşüncesi gü-nümüzde sanat dahil birçok alanda yeniden gündemde olmalıdır.

Ruskin’ in üzerinde durduğu hususlardan biri de kusurluluktur. Ku-surluluğu kusursuzluğa yeğ tutar. O’ na göre insan zihni daima uygulama becerilerinin önündedir ve dünyevi olan her şeyi kusur-luluk kümesinde toplamaktadır. Kusurluluk yaklaşımının mükem-melliyetçi beklentilerine sahip günümüz sanatı ve sanat eğitimi-ne bakışta yeni bakış açıları oluşturacağı düşünülmektedir.

Ruskin’ in aileyi çocuklarının eğitimini sadece çocuklarının saygı görebilecekleri bir mevkkiye sahip olmaları amaçlı görmesi bakımından eleştirerek günümüz gerçekleri ile örtüşen düşünceler sunar.

Görmenin öğrenilmesi, sanatın ve sanat eğitiminin hayatla iç içe ol-ması gerektiği gibi düşüncelerde günümüz sanat ve sanat eğitimi konularına bakışımızda bize yol açacak fikirler olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada bulguları arasında geçen sanat ve eğitime ilişkin yak-laşımalarının günümüz yaklaşımları ile kıyaslanması yeni araştı-

malar için önemlidir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Balkır, S. & Kuru, A. Ş. (2019). John Ruskin hayatı ve estetik, eleştirel teori-leri . *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (3), 143-159.
- Cook, E. T. (1890). *Studies in Ruskin: some aspects of the work and teach-ing of John Ruskin*. Kennikat Press.
- Efland, A. D. (1990). *A history of art education*. Teachers College Press.
- Ersen, A. (2011). John Ruskin 1819-1900 ve konservasyon hareketi. *Resto-rasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi*, (6), 52-60.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Ruskin, J. (1857). *The elements of drawings; in three letters to beginners... with illustrations, drawn by the Author*. Smith, Elder & Company.
- Ruskin, J. (1969). *The Seven lamps of architecture*, Dent, Dutton, New York.
- Ruskin, J. (2015). *Sanat ve hayat üzerine*. Epsilon Yayıncılık Ltd. Sti.
- Ruskin, J. (2016a). *Belleğin lambası/ seçme yazıları 1*. Corpus Yayınları.
- Ruskin, J. (2016b). *Sanat üzerine dersler/ seçme yazıları 2*. Corpus Yayınları.
- Ruskin, J. (2020). *Susam ve zambaklar*. (Çev. Türkan Turgut). Doğu Batı Ya-yınları.
- Ruskin, J. (2014). *Susam ve zambaklar*. (Çev. Emre Murat Bozer, Murat Er-şen). Zeplin Kitap.
- Scully, S. (2017). Meditations on pleasure: John Ruskin and the value of art in the classroom. *Teaching Artist Journal*, 15 (2), 64-67.
- Shiner, L. E., & Türkmen, İ. (2013). *Sanatın icadı: bir kültür tarihi*. Ayrıntı Ya-yınları.
- Stevens, D., & Mazanti, L. (2011). *Extra/ordinary: craft and contemporary art*. Duke University Press.
- Street, I. M. (1901). *Ruskin’s principles of art criticism*. HS Stone.
- Sürmeli, K. & Gülpınar, Ş. (2018, Kasım). Arts and Crafts hareketi ve Kel-mescott basimevi. Paper presented at the 6th International Printing Technologies Symposium İstanbul Üniversitesi. <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=1057-1068.pdf> adresinden 15 Şubat 2022 tarihinde alınmıştır.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntem-leri*. Seçkin Yayıncılık.
- Whitford, F. (1992). *The Bauhaus masters&Students by themselves*. Lon-don: Amazon Publishing Limited.

İnternet Kaynakça

- Chandler, A. Expositions of the july monarchy. Paris: 1834, 1839, 1844. [ht-tps://www.britannica.com/biography/John-Ruskin](https://www.britannica.com/biography/John-Ruskin) adresinden 21 Ocak 2022 tarihinde alınmıştır.
- Johnson, B.. The Great exhibition 1851. <https://www.historic-uk.com/His-toryUK/HistoryofEngland/Great-Exhibition-of-1851/> adresinden 24 Mart 2021 tarihinde alınmıştır.
- Landow., P.G. (2019, Mayıs). Prologue: Ruskin’s life. <https://victorianweb.org/authors/ruskin/pm/prologue.html> adresinden 15 Ocak 2022 tar-hinde alınmıştır.
- Shrimpton, N. (2022, Şubat). John Ruskin. English writer and artist. [ht-tps://www.britannica.com/biography/John-Ruskin](https://www.britannica.com/biography/John-Ruskin) adresinden 15 Ocak 2022 tarihinde alınmıştır.

Görsel Kaynakça

Görsel 1.

Ruskin, John. (Ressam). (19 Haziran 2007). Oto-Portre [dijital görsel]. *Frontispiece, Works, XVII. Resim George P. Landow tarafından taranmıştır.* Alıntısıdır. 15. 01. 2022 tarihinde <https://victorianweb.org/painting/ruskin/wc/20.html> adresinden erişildi.

Görsel 2.

Ruskin, John. (Ressam). (19 Haziran 2007). Christ Church, Oxford [dijital görsel]. *Works, facing XXXV, 188. Resim George P. Landow tarafından taranmıştır.* Alıntısıdır. 15. 01. 2022 tarihinde <https://victorianweb.org/painting/ruskin/wc/34.html> adresinden erişildi.

Görsel 3.

Severn, A. (Ressam). (5 Ocak 2020). Ruskin'in Brantwood'daki Yatak Odası, Oxford [dijital görsel]. *Works, 35.xliv, Resim George P. Landow tarafından taranmıştır.* Alıntısıdır. 15. 01. 2022 tarihinde <https://victorianweb.org/painting/severn/wc/2.html> adresinden erişildi

Structured Abstract

The Industrial Revolution, which began in Great Britain in the second half of the 18th century, involved the transition from manual production methods to machines and the rise of the mechanized factory system. The speed of production was increased with the introduction of division of labor. Although the speed of production increased, the negative effects of industrialization, such as the loss of production quality, social conditions, working conditions and the artistic attitude originating from handicrafts in production, began to be seen after the 1840s. The exhibitions that opened one after another in France and England in the mid-19th century were seen by some as a loss of spiritual values and damage to the social fabric. One of those who made these criticisms was the poet, writer, art and social critic John Ruskin. Ruskin believed that the corrupting influence of the Industrial Revolution could be tempered by the spiritual nature of handicrafts. Ruskin's ideas inspired the Studio Craft, Art and Craft Movements that emerged during this period. Art and craft, which began to be separated by sharp boundaries with the Renaissance culture, began to be used together again with the interest of romantic artists in the Middle Ages.

Ruskin's life and his thoughts on handicrafts, who argued that handicrafts, which bring art and craft together, are not just handicrafts but can be a cure for the corruption experienced with their spiritual nature, have continued to be important today as they were in the 19th century. In this context, the research aims to examine the change in the process of art and art education from the perspective of John Ruskin, an important name on the relationship between art and craft in the production processes that emerged with industrialization in England in the second half of the 18th century.

In this research, which uses printed and digital sources related to the subject of the research, the document analysis method was used.

Ruskin's early education was provided by his family, and his development and artistic taste were influenced by his father, who had an art collection; representatives of the Romantic movement such as Shakespeare, Walter Scott, and Lord Byron, whom he read with his father; painters at the peak of their careers such as W. Turner, J. Constable, and J. S. Cotman; and religious writers such as Charles Simon, John Keble, Thomas Arnold, and John Henry Newman.

In the writings about Ruskin's life, it is stated that for him art is not a fantasy or an ornament, but on the contrary, it is an extremely necessary and vital element in the life of the individual and the nation. Being deprived of artistic talent and artistic feeling is not due to any defect in the national character, but to being deprived of 'spiritual inspiration'. That is why art, life and religion are intertwined in Ruskin's works. Therefore, he argues that the field of art is much broader than the field of science. The function of art is to depict appearances and to deepen the natural impressions they make on living beings; the function of science is to replace appearances with facts and impressions with proofs. Ruskin thinks that art should not be made for commercial purposes. Ruskin's approach is that art is a cultural object that is accepted and preserved by the collective spirit, which is revealed by the struggle of the individual spirit, and it mostly refers to spiritual values. In this context, he analyzes Gothic architecture and emphasizes seven moral principles that he considers vital for architecture. By comparing humans and production with nature, he argues that the imperfect should be preferred to the perfect in life through the issue of "imperfection". According to him, a good work cannot be perfect and that is not possible anyway. Because the human mind is always ahead of practical skills and sometimes when people try to follow the mind, these skills will collapse. While giving examples from nature to human and their work, he, in a sense, gathers everything worldly under the cluster of imperfection.

In his thoughts on education, he primarily criticizes families. His criticism is that what families think as the goal of education is that their children will attain only a position that others will see as respectable and honorable. According to Ruskin, the function of education is to reveal children's talents through the development of curiosity, discovery and thinking. What will make this possible is reading.

The most important thing to teach is the ability to see. Learning to see is to acquire words and thoughts simultaneously and correctly. In this context, art education has to be combined with life. According to him, transforming something in nature into a work of art means transforming nature into a work of art. For Ruskin, "nature" is not a mere abstraction. The value of the universal can only be understood by appreciating and glorifying it. Products that do not require designs and ideas are products in which creativity has no part and therefore, products that cannot be put into mass production are products of high intelligence because they are unique and unrepeatable. He also emphasizes the importance of imperfection in art education as in his thoughts on art. He argues that nothing living can be perfect, and that in art education, emphasis should be placed on ideas and practices that appear to be flaws, mistakes, and errors.

Besides all these mentioned above, he believes that art education should be interdisciplinary. And according to him, art education has two aspects: perception and invention. Perception helps to perceive the beauty of God's works and can be taught. The power of invention, unlike perception, is a God-given gift and cannot be taught. Ruskin is concerned that having students make copies of works that are admired and sold out of commercial concern may destroy the creative and original attitudes of students.

In the light of the information obtained in the research, it would not be wrong to conclude that the ideas and concerns put forward by Ruskin nearly 200 years ago remain still valid. Especially vision education, imperfection, interdisciplinarity, invention are important components of education in general and art education in particular today. In addition, the fact that we have the perception that human emotions are being removed from production processes day by day is an indication that Ruskin's concerns are justified.